

TLAČOVÉ KOMUNIKÉ Č. 94/23

V Luxemburgu 8. júna 2023

Rozsudky Súdneho dvora vo veci C-407/21 | UFC – Que choisir a CLCV a vo veci C-540/21 |
Komisia/Slovensko (Právo na bezplatné ukončenie zmluvy)

Balíky cestovných služieb a pandémie COVID-19: vnútroštátna právna úprava, ktorá dočasne oslobodzuje organizátorov od ich povinnosti úplnej refundácie v prípade ukončenia zmluvy, nie je v súlade s právom Únie

Členský štát sa nemôže odvolávať na obavu vnútorných ťažkostí s cieľom odôvodniť nedodržanie povinností vyplývajúcich z práva Únie, ak toto nedodržanie nespĺňa podmienky vyššej moci

UFC – Que Choisir a CLCV, dve združenia na ochranu záujmov spotrebiteľov, podali na Conseil d'Etat (Štátna rada, Francúzsko) návrh na zrušenie nariadenia o finančných podmienkach ukončenia niektorých zmlúv o zájazdoch a dovolenkách v prípade neodvratiteľných a mimoriadnych okolností alebo vyššej moci (vec C-407/21). Táto právna úprava bola prijatá v rámci pandémie COVID-19 s cieľom umožniť organizátorom zájazdov v prípade ukončenia zmluvy o balíku cestovných služieb z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností vystaviť poukaz platný 18 mesiacov, pričom refundácia platieb cestujúcich bola možná až po nevyužití tohto poukazu počas uvedenej doby. Išlo o odchýlku od požiadaviek smernice o balíkoch cestovných služieb, ktorá vyžaduje úplnú refundáciu týchto platieb do 14 dní po ukončení zmluvy¹. Podľa francúzskej vlády malo toto opatrenie za cieľ zachovať životaschopnosť turistického odvetvia a zabrániť tomu, aby bola platobná schopnosť organizátorov z dôvodu veľkého počtu žiadostí o refundáciu súvisiacich s pandemiou COVID-19 zasiahnutá do takej miery, že by ohrozila ich existenciu.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že členské štáty **sa nemôžu dovolávať vyššej moci, aby, hoci len dočasne, oslobodili organizátorov** balíkov cestovných služieb od ich **povinnosti refundácie** stanovenej v smernici.

Súdny dvor spresnil, že „refundáciou“ sa rozumie **vrátenie vo forme peňažnej sumy**. Normotvorca Únie **nepredpokladal možnosť nahradiť túto povinnosť platby plnením v inej forme**, akou je napríklad ponuka poukazov. Cieľ sledovaný dotknutou smernicou spočíva v dosiahnutí čo najjednoduchšej **vysokéj úrovne ochrany spotrebiteľov**. Refundácia vo forme peňažnej sumy preto **môže najviac prispieť k ochrane záujmov cestujúceho**, čím zjavne nie je dotknutá jeho možnosť prijať na dobrovoľnom základe refundáciu vo forme poukazu.

Pokiaľ ide o dôvody ukončenia zmluvy o balíku cestovných služieb, Súdny dvor konštatoval, že celosvetovú zdravotnú krízu, akou je **pandémia COVID-19**, treba považovať za situáciu, ktorá môže spadať do pôsobnosti pojmu „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“, na základe ktorých smernica upravuje nárok na úplnú refundáciu, keďže ide o **udalosť zjavne sa vymykajúcu akejkolvek kontrole, pričom jej dôsledkom sa nedalo zabrániť ani vtedy, keď boli prijaté všetky primerané opatrenia**.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS (Ú. v. EÚ L 326, 2015, s. 1).

Súdny dvor okrem toho odmietol tvrdenie francúzskej vlády, podľa ktorého pandémie COVID-19 síce patrí medzi „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“, ale zároveň predstavuje vyššiu moc a vzťahuje sa aj na prípady presahujúce rámec toho, čo sa predpokladalo pri prijatí smernice, pričom umožňuje prijatie vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá sa odchyľuje od povinnosti úplnej refundácie. Súdny dvor v tejto súvislosti poukazuje na to, že pojem „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“ pokrýva pojem „vyššia moc“ na účely uvedenej smernice vyčerpávajúcim spôsobom. Smernica neponúka možnosť odchyliť sa od povinnosti úplnej refundácie vzhľadom na vyššiu moc.

Súdny dvor navyše konštatoval, že členské štáty sa nemôžu odvolávať na vyššiu moc, aby odôvodnili prijatie vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami smernice. Podmienky vyššej moci totiž v každom prípade nie sú splnené, keďže i) sporná právna úprava vedie k **všeobecnému dočasnému pozastaveniu** povinnosti refundácie, **bez zohľadnenia konkrétnej a individuálnej finančnej situácie dotknutých organizátorov**; ii) finančným dôsledkom, ktorých sa francúzska vláda obávala, **sa dalo zabrániť** napríklad prijatím určitých opatrení štátnej pomoci v prospech dotknutých organizátorov; iii) táto právna úprava (ktorá upravuje oslobodenie organizátorov od ich povinnosti refundácie počas obdobia, ktoré môže dosahovať až 21 mesiacov) zjavne **nie je koncipovaná tak, aby jej účinky boli obmedzené na obdobie potrebné na nápravu ťažkostí spôsobených udalosťou, ktorá môže byť vyššou mocou.**

Súdny dvor tiež pripomenul, že vnútroštátnemu súdu, na ktorý bola podaná žaloba o neplatnosť vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorej sa domnieva, že je v rozpore s právom Únie, prináleží pristúpiť k jej zrušeniu. Dodal, že možnosť **upraviť za výnimočných okolností** (napríklad vzhľadom na existenciu naliehavých dôvodov súvisiacich s ochranou životného prostredia alebo so zásobovaním členského štátu elektrickou energiou) **účinky rozhodnutia o zrušení sa v prejednávanej veci nemôže uplatniť**: zrušenie vnútroštátneho nariadenia totiž nemôže mať škodlivé dôsledky pre odvetvie balíkov cestovných služieb v takom rozsahu, že by zachovanie jeho účinkov bolo nevyhnutné na účely ochrany finančných záujmov hospodárskych subjektov v tomto odvetví.

Súdny dvor v podstate uplatnil odôvodnenie zhrnuté vyššie aj vo **veci C-540/21 Komisia/Slovensko** a konštatoval, že **Slovenská republika** si prijatím doplnenia právneho predpisu, ktorým dočasne zbavila cestujúcich práva bezplatne ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb a získať úplnú refundáciu, **nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva zo smernice** o balíku cestovných služieb.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdného dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

UPOZORNENIE: Žalobu o nesplnenie povinnosti smerujúcu proti členskému štátu, ktorý si nesplnil svoje povinnosti vyplývajúce z práva Únie, môže podať Komisia alebo iný členský štát. Ak Súdny dvor určí, že došlo k nesplneniu povinnosti, dotknutý členský štát je povinný bezodkladne vykonať rozsudok. Ak sa Komisia domnieva, že členský štát nevykonal rozsudok, môže podať novú žalobu s návrhom na uloženie peňažných sankcií. Avšak v prípade neoznámenia opatrení na prebratie smernice Komisiou môže Súdny dvor na návrh tejto inštitúcie uložiť sankcie v štádiu prvého rozsudku.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

Úplné znenie rozsudku ([C-407/21](#) a [C-540/21](#)) sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Obrazový záznam z vyhlásenia rozsudku je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

Zostaňte v spojení!

